

LAKIALOITE 2/2007 vp

Laki ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle

Nykyinen laki ehdokkaan vaalirahoituksen julkisuudesta mahdollistaa huomattavankin ulkopuolisen rahoituksen jäämisen salaiseksi. Vaalirahoitus ei ole Suomessa avointa ja julkista. Äänestäjät eivät saa tietää, kenelle valituksi tulevat joutuvat kiitollisuudenvelkaan saamiensa tukien ja lahjoitusten vuoksi. Tämä johtuu osaltaan nykyisen vaalirahoituksen ilmoitusvelvollisuutta koskevien säännösten puutteellisuudesta. Lain tavoitteena on saattaa valitsijoiden tietoon valittujen ehdokkaiden saama ulkopuolinen vaalirahoitus. Oleellista on yksilöidä merkittävät tukien antajat. Tämä tavoite ei nykyisen lain väljien säännösten vuoksi toteudu, ja lain säännösten kiertäminen on mahdollista monella tavalla.

Osittain näin tapahtuu siksi, että laki ei edellytä tuen antajien nimien julkistamista, silloin kun tukisummat jäävät presidentin- ja eurovaaleissa alle 3 400 euron sekä eduskunta- ja kunnallisvaaleissa alle 1 700 euron. Ilmoitusvelvollisuuden alaraja on asetettu varsin korkealle. Tätä rajaa tulisi alentaa nykyisestään. Ehdotamme lain 3 §:n 2 momenttiin sisältyvän presidentin- ja eurovaalien valitun ehdokkaan ilmoitusvelvollisen tuen rajan alentamista nykyisestä 3 400 eurosta 2 000 euroon sekä kunnallis- ja eduskuntavaalien vastaavan rajan alentamista nykyisestä 1 700 eurosta 1 000 euroon.

Tätä suurempi ongelma voimassa olevassa laissa on kuitenkin se, että laki mahdollistaa huomattavan ulkopuolisen tuen paloittelemisen ilmoitusvelvollisuusrajaa pienempiin lahjoituksiin ja tukiin, joiden antajien nimiä ja tukisum-

mia valitun ehdokkaan ei tarvitse eritellä erikseen, vaikka ulkopuolinen tuki olisi huomattavakin. Tämän epäkohdan korjaamiseksi ehdotamme lain 3 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että mikäli ehdokkaan saamien tukien ja lahjoitusten yhteisarvo presidentinvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa ylittää 10 000 euroa ja eduskunta- ja kunnallisvaaleissa 5 000 euroa, on erikseen ilmoitettava kunkin yli 200 euron arvoisen yksittäisen tuen antajan nimi ja hänen antamansa tuen määrä. Muutos ei edellytä 200 euroa tai sitä pienempien lahjoitusten erittelemistä.

Vaalikustannusten noustessa varainhankintaan ovat tulleet uutena toimintatapana ehdokkaiden tukiryhmien järjestämät vaaliseminaarit, joissa esimerkiksi yritysjohtajat esiintyvät velvoituksesta seminaarien tähtiesiintyjinä ja toiset yritykset maksavat näiden tukiseminaarien osallistujamaksuja edistääkseen yrityksen tai laajemmin talouselämän tavoitteita.

Oleellista on se, että näin saatu tuen määrä ja antajien nimet eivät tule julkisiksi. Ottamalla vastaan tällaista tukea tietyiltä yrityksiltä tai yhteisöiltä tuen saaja joutuu kiitollisuudenvelkaan. Vastaavalla tavalla taide-esineiden myyntituotot toimivat vaalirahoituksen välineenä. Nykyinen laki ei edellytä tällaisten lahjoitusten ja tukien antajien nimien tai tuen määrän erittelemistä, koska ne eivät useinkaan ylitä tuen tai lahjoituksen ilmoitusrajaa tai ne annetaan muodossa, jossa niitä yksiselitteisesti ei pidetä vastikkeettomina.

Tämän avoimuutta ja läpinäkyvyyttä heikentävän puutteen korjaamiseksi ehdotamme lain 3 §:n 2 momenttiin lisäystä, jonka mukaan tueksi luetaan myös maksullisten tilaisuuksien tuotto tilaisuuksien todellisten kustannusten jälkeen, jolloin ilmoitettavan yksittäisen tuen määrä lasketaan yhden ehdokkaan tueksi järjestettyjen kaikkien seminaarien yhteenlasketun tuoton perusteella ja tuoton ylittäessä ilmoitusrajan seminaarien osallistujalistat liitetään vaalirahoitusilmoituksen liitteeksi. Tueksi luetaan tällaisissa tilaisuuksissa myös vastikkeeton esiintyminen, jonka määräksi arvioidaan esiintyjän tavanomainen kohtuullinen palkkio tehdystä palveluksesta muussa yhteydessä.

Merkittävä taide-esineiden kauppa, jossa yksittäiset tuet jäisivät alle ilmoitusrajan, tulisi jul-

kiseksi edellisessä kappaleessa ehdotetun muutoksen kautta (jos yksittäiset ilmoitusrajan alittavat lahjoitukset ylittäisivät 10 000 tai 5 000 euron kokonaisrajat).

Lakialoitteessa ehdotetaan ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta annetun lain muuttamista siten, että oikeusministeriölle annetaan oikeus valvoa vaalirahoituksen ilmoitusvelvollisuuden täyttymistä ja ilmoitusvelvollisuuden rikkomisesta voidaan tuomita rangaistuksena sakkoa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta 12 päivänä toukokuuta 2000 annetun lain (414/2000) 3 §:n 2 momentti ja 5 §:n otsikko ja 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 §:n 2 momentti laissa 977/2001, sekä

lisätään 3 §:ään uusi 4 ja 5 momentti sekä lakiin uusi 5 a § seuraavasti:

3 §

Ilmoitettavat tiedot

Erikseen on ilmoitettava kunkin yksittäisen tuen arvo ja sen antajan nimi, jos tämä arvo on presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa vähintään 2 000 euroa sekä eduskunta- ja kunnallisvaaleissa vähintään 1 000 euroa. Tueksi luetaan rahana, tavarana, palveluna tai muulla vastaavalla tavalla korvauksetta saatu suoritus ottamatta kuitenkaan huomioon tavanomaista talkootyötä ja tavanomaisia ilmaispalveluja. Yksityishenkilön nimeä ei saa ilmoittaa ilman hänen nimenomaista suostumustaan, jos hänen antamansa tuen arvo jää alle mainitun rajan ja ul-

kopuolisten tukien yhteismäärä jää alle jäljempänä mainitun rajan.

Tueksi luetaan myös maksullisten tilaisuuksien tuotto tilaisuuksien todellisten kustannusten jälkeen, jolloin ilmoitettavan yksittäisen tuen määrä lasketaan yhden ehdokkaan tueksi järjestettyjen kaikkien seminaarien yhteenlasketun tuoton perusteella ja tuoton ylittäessä ilmoitusrajan seminaarien osallistujalistat liitetään vaalirahoitusilmoituksen liitteeksi. Tueksi luetaan tällaisissa tilaisuuksissa myös vastikkeeton esiintyminen, jonka määräksi arvioidaan esiintyjän tavanomainen kohtuullinen palkkio tehdystä palveluksesta muussa yhteydessä.

Mikäli ehdokkaan saamien tukien ja lahjoitusten yhteisarvo presidentinvaaleissa ja euro-

parlamenttivaaleissa ylittää 10 000 euroa ja eduskunta- ja kunnallisvaaleissa 5 000 euroa, on erikseen ilmoitettava kunkin yli 200 euron arvoisen yksittäisen tuen antajan nimi ja hänen antamansa tuen määrä. Jos yhden yksittäisen lahjoittajan useat eri ilmoitusvelvollisuuden alittavat lahjoitukset ylittävät yhteensä eri vaalien ilmoitusvelvollisuusrajan, tulee tällaisen lahjoittajan tuen arvo ja nimi ilmoittaa.

5 §

Ilmoituksen valvonta ja julkisuus

Oikeusministeriö valvoo tämän lain noudattamista. Ilmoitukset ovat oikeusministeriössä ja kunnan keskusvaalilautakunnassa sellaisinaan julkisia.

5 a §

Vaalirahoituksen ilmoittamisrikkomus

Joka 2 §:n perusteella on velvoitettu vaalirahoituksen ilmoittamiseen, tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö ilmoittaa 3 §:n mukaiset tiedot tai antaa virheellistä tietoa oikeusministeriölle, on tuomittava, jollei teosta muussa laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *vaalirahoituksen ilmoittamisrikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistusta ei tuomita, jos rikkomus on vähäinen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 23 päivänä maaliskuuta 2007

Annika Lapintie /vas
Pentti Tiusanen /vas
Merja Kyllönen /vas
Minna Sirnö /vas
Erkki Virtanen /vas
Mikko Kuoppa /vas

Esko-Juhani Tennilä /vas
Matti Kauppila /vas
Jyrki Yrttiaho /vas
Claes Andersson /vas
Veijo Puhjo /vas